

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja 8 K
pol leta 4 „
četrt leta 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravišstvo Učiteljskega Tovarisa v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Poziv slovenskemu učiteljstvu na Štajerskem.

Potom socialnega odseka „Zveze slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem“ se je naročilo časopise za leto 1909 že okolo polovice slovenskega štajerskega učiteljstva. Še celo Slomškariji so se poslužili „Naročilnega lista“ ter prosili, da bi tudi njim dovolili ugodnosti mesečnega plačevanja. Ustreglo se jim je zadovoljno, ker pospeševati izobrazbo slov. učiteljstva ter ga budit na delo za prosveto naroda, je namen socialnega odseka „Zveze“. Slovenski učitelji in učiteljice na slovenske učiteljice na Štajerskem, ki še niste izpolnili „Naročilnega lista“, storite to brž ter se poslužite ugodnosti, ki vam jih nudi. Za svoje naročnike bo socialni odsek „Zveze“ izposloval pri listih vsaj nekaj odstotkov popusta pri naročnini. Do danes imamo na tozadevno prošnjo, odgovore treh listov, ki so dovolili 10, 20, eden celo 25% popusta. Ko dobimo odgovor od vseh listov, naznanimo uspeh učiteljstvu ter se naročnikom dotični zneski odračunijo pri mesečnih obrokih.

„Naročilne liste“ odseka smo razposlali na vse slov. štaj. šole. Ako ga kdo pomotoma ni dobil, naj se takoj zgasi po dopisnici pri predsedniku soc. odseka „Zveze“, tovarišu A. Pesku, šol. voditelju v Narpah pri Ptujski gori. Da se poslužite „Naročilnega lista“ in naročite časopise potom socialnega odseka „Zveze“, je še vedno čas.

Tovariši, tovarišice! V posebni okrožnici na vsa slov. štaj. učiteljska društva je pozval soc. odsek k pristopu k „Narodni založbi“ v Celju in priobčil je tudi tozadevni članek v lanskem letniku „Učit. Tov.“ V omenjeni okrožnici in omenjenem članku navedenih razlogov ne bomo ponavljali, temveč le opozarjamo nanje in prosimo, da bi učiteljstvo v obilnem številu pristopilo k „Narodni založbi“ vsak vsaj z enim deležem po 10 K, 20 K ali 100 K. Delež „Narodne založbe“ lahko plačujete tudi potom socialnega odseka „Zveze“ v mesečnih obrokih ter vpišete to v

„Naročilni list“. Tisti, ki so naročilni list že izpolnili in vposlali, a niso vpisali nikakega deleža za „Narodno založbo“ v Celju, naj naknadno naznanijo zgoraj omenjenemu predsedniku soc. odseka „Zveze“, koliko deležev „Nar. založbe“ žele v letu 1909. Vplačati, da se jim dotični znesek priračuni in [mesečni obrok za primerno vsotico zviša. Delež „Narodne založbe“ niso zavržen denar, temveč so kot hranilna vloga, ki se bo obrestovala in se lahko tudi vsak čas odpove in vzdigne. Vsak od „Nar. založbe“ dobi posebno zadružno knjižnico kot potrdilo o vplačanih deležih.

Na večstransko vprašanje odgovarjamo, da učiteljstvo potom soc. odseka „Zveze“ lahko plačuje v mesečnih obrokih članarino ne le za učiteljska, temveč tudi za druga društva, n. pr. sokolska, čebelarstva, bralna, politiška, čitalnice itd., ako se v „Naročilnem listu“ to navede. Denarno poslovanje soc. odseka „Zveze“ se sicer s tem poveča, a se nikakor ne otežkoči, ker ni pristopiti le k čerkovnemu, temveč tudi klearing-prometu, da se torej ne bo vršilo le vplačevanje soc. odseku potom c. kr. poštne hranilnice po čerkovnih položnicah, temveč bo soc. odsek pri njem vplačano naročnino za liste in članarino za razne korporacije izplačeval tudi potom c. kr. poštne hranilnice po čerkovnih nakaznicah.

Kdor je „Naročilni list“ že izpolnil in vposlal, a želi plačevati še članarino za to ali ono društvo v mesečnih obrokih potom soc. odseka „Zveze“, naj to naknadno naznani. Želimo, da bi učiteljstvo v obilnem številu pristopilo zlasti k sokolskim in politiškim društvom ter kot zunanji udje tudi k čitalnicam, zakaj na ta način ne podpiramo le velevažnih narodnih institucij, temveč si priborimo tudi spoštovanje narodnih krogov, da nas bodo upoštevali kot enakopraven sloj.

„Naročilni list“, ki ga je uvedel socialni odsek „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“, nudi torej učiteljstvu velike ugodnosti in si učiteljstvo plačevanje stanovskega in narodnega davka znatno olajša. Ker pa bo zaraditega marsikateri učitelj in marsikatera učiteljica si še naročil ta ali oni časopis, pristopil k temu ali onemu društvu, se bo povzdignil tudi učiteljski stanovski ugled.

In za tem stremimo.

Vsak slov. štaj. učitelj in vsaka slov. štaj. učiteljica se naj torej posluži „Naročilnega lista“ soc. odseka „Zveze“ in vi, zavedni tovariši ter zavedne tovarišice, agitujte in pridobite tudi nezavedneže!

V delu in zavednosti je naš spás!

Socialni odsek „Zveze slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem“.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca decembra: K 217.347.07.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez pošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Naša šolska mizerija.

(S Primorskega.)

Z imenovanjem nemškutarja A. Belarja, čigar oče je bil Slovenec, deželni šolskim nadzornikom za nemške šole na Kranjskem je pokazala vlada, da stoji še vedno na tistem starem avstrijskem stališču, ki pravi, da je Nemec gospodar povsod in nemščina državni jezik. Drugače bi bilo nemško umeti, kako more vlada za dve gimnaziji in eno realko in 37 malorazrednih ljudskih šol na Kočevskem imenovati posebnega deželnega šolskega nadzornika, ko vendar večina učencev imenovanih treh srednjih šol ni nemške krvi. Pa vladi ni za gojenje tega, kar obstoji, ampak ona hoče nemško šolstvo na Kranjskem z umetnimi sredstvi širiti in zato postavlja nad dva okrajna šolska nadzornika posebnega deželnega. Ta trojica bo že skrbela, da se Nemcem na šolskem polju ohrani to, kar po krivici že imajo (n. pr. nemška meščanska šola v Krškem) in da se jim bo to stanje vedno večalo.

Prilika se nam nudi, da opozorimo na primorske razmere. Kranjska ima torej

ob 2 učnih jezikih na svojih učiliščih sedaj tri deželne šolske nadzornike, Primorska pa ima štiri učne jezike, a le tri deželne šolske nadzornike. Kako soglašajo to z razmerami na Kranjskem? In kateri učni jezik na Primorskem nima posebnega deželnega šolskega nadzornika? Morda v deželi tuja nemščina, ki je le zaradi preziranja državnih osnovnih zakonov učni jezik tudi pri nas? Morda, sodeč po kričanju laških sodeželanov, laščina? O ne! Avstrijska vlada prav dobro ve, da bi se Lahi in Nemci takoj krepko postavili na noge, ako bi njih zavode poverila tujerodnemu nadzorniku! Ve pa tudi, da le z nami Slovenci in Hrvati, ki tvorimo večino prebivalstva v deželi, lahko postopa kakor z jančki in zato poverja nadzorstvo vseh slovenskih in hrvaških učnih zavodov na Primorskem le enemu deželnemu šolskemu nadzorniku, ki mu je podrejeno osem okrajnih šolskih nadzornikov! Torej na Kranjskem za 5% prebivalstva en deželni in dva okrajna, na Primorskem pa za dve tretjini prebivalstva tudi le en deželni in temu podrejenih osem okrajnih šolskih nadzornikov! Res je, da naš deželni šolski nadzornik nima — srečen mož! — čisto nič dela s slovenskimi srednjimi šolami in to gotovo zato, ker ga hoče menda vlada obvarovati preobloženja, kar more doseči le s tem, da ne ustanovi nikakih slovenskih srednjih šol. Seveda, če se bo vlada vedno držala tega načela, potem nam ne bo za srednje šole še par stoletij trebalo slovenskega deželnega šolskega nadzornika.

Pa pustimo ironijo in vprašajmo vladne faktorje, kako se pač danes, ko se že na 5% prebivalstva imenuje poseben deželni šolski nadzornik na Kranjskem za Nemce, kako se more danes prepuščati nadzorstvo in gojitev treh vsaj deloma slovanskih učiteljskih in ene (hrv. v Pazinu) gimnazije in vseh slovanskih ljudskih šol le enemu deželnemu šolskemu nadzorniku? Če je na Kranjskem naloga novega nadzornika, da razširja nemško šolstvo, ima tudi slovanski nadzornik na Primorskem nalogo in dolžnost pripravljati tla za otvoritev novih in potrebnih šol, bodisi ljudskih, meščanskih ali srednjih! Saj je vendar znano, da nismo tako oskrbljeni kakor Nemci na Kranjskem. Če torej vlada reflektira na to, da bomo vsaj nekoliko zaupali v njeno dosedaj jako problema-

ono dobo, ko je pokojnik še aktivno služboval, in njegovo pokolenje, se ne smemo čuditi, da je bilo njegovo uradovanje izključno nemško, zakaj saj je še dandanes precej takih kolegov, ki se poslužujejo blažene nemščine v občejanju z višjimi oblastmi.

Kako priljubljen je bil pokojnik med vsemi slojevi radovljanskega mesta, je pokazal njegov pogreb. Udeležili so se ga uradniki, deželni poslanec dr. J. Vilfan, polnoštevilno šolska mladina, prihitelo je pa tudi lepo število koleginj in kolegov. Le-ti so mu — pomnoženi z domačimi pevci — zapeli tako pred hišo kakor tudi na pokopališču običajni nagrobni.

Pokojnik zapušča žalujočo vdovo in šest otrok, ki so pa že vsi preskrbljeni.

Lahka Ti zemljica in pokoj blagi duši Tvoji!

—a.

LISTEK.

† Josip Thuma.

V noči od nedelje 3. do ponedeljka 4. januarja t. l. je zatisnil svoje trudne oči za vedno po kratki, a mučni bolezni tov. Josip Thuma, v pokojni nadučitelj v Radovljici. Sicer je bolehal pokojnik že dlje časa, posebno hudo preglavico mu je delala vsaka zima, a vendar ga ta dolgotrajna bolehnost ni nikdar prisilila, da bi opustil svojo najpriljubnejšo pot — pot do bližnje dekanjske cerkve. Nobeno vreme ga ni zadržalo, da bi ne bil vsak dan redno pri maši, in zadnja njegova pot v cerkev je bila na novega leta dan. Pač ni nihče slutil, da nas pokojnik tako hitro zapusti.

Pokojnik se je porodil dne 23. jan. 1840 v Grčaricah pri Kočevju. Ljudsko šolo je do-

vršil v Kočevju, a l. 1852/53. in 1853/54. je obiskoval 3. razred tedanje normalne glavne šole v Ljubljani, ki jo je izvršil z dobrim uspehom, v letih 1854/55. in 1855/56. je pa obiskoval spodnjo realko v Ljubljani, kjer je dovršil 2. razred. — Tega leta je tudi obesil nadaljnjo študiranje na kol — iz kakega vzroka, ne vemo — in je sprejel službo pisarja pri tedanjem „Bezirksamt“ v Ribnici, ki jo je izvrševal v občno zadovoljnost svojih šefov od 1. okt. 1856 do 30. sept. 1858. — To vobče zadovoljivo službovanje mu je menda največ pripomoglo, da je bil imenovan 1860. l. 26. oktobra provizoričnim učiteljem na tedanji enorazrednici v Radovljici; a že l. 1863. je postal definitiven, in sicer z dekretom z dne 9. sept. 1863.

Pod njegovim vodstvom se je šola polagoma širila, prispela je končno do štirirazrednice, in pokojnik je bil imenovan nadučit-

teljem z dekretom z dne 28. maja 1881, št. 840, in kot tak je stopil v pokoj dne 14. avgusta 1891. l. glasom dekreta z dne 29. julija 1891, št. 1565.

Pokojnik, dasi ne izšolan v kaki pripravnici, je vendar zapustil v sreih svojih nekdanjih učencev prav dober spomin, posebno dobre uspehe je dosegel v lepopisju, branju in računanju. — Dolgo vrsto let je opravljal pokojnik tudi službo organista in najžalostnejši dan njegovega življenja je bil — vsaj tako je zatrjeval svojim prijateljem — ko se je moral ločiti od cerkvenega orgljanja in poučevanja cerkvenega petja.

Pokojnik, dasi rojen Nemec, ko je prišel v Radovljico, ni znal niti deset besedi slovenskih — se je vendar rad udeleževal prejšnja leta raznih slovenskih prireditvev, a bil je vedno jako kulanten v narodnih ozirih in v poznejših letih je postal pravi Slovenec. Ako upoštevamo